

MUZEJSKI VJESNIK 8

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE
(Bjelovar, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kutina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Stručni kolegij Muzeja grada Koprivnice

Odgovorni urednik: Franjo Horvatić

Urednik, lektura i korektura: Zorko Marković

Tehnički urednik: Marijan Špoljar

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje. Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Glasilo solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

Za sadržaj priloga odgovaraju autori.

NAKLADNIK

Centar za kulturu Koprivnica, OOUR Muzej grada Koprivnice

ZA NAKLADNIKA

Franjo Horvatić

TISAK

SOUR »PODRAVKA«, OOUR Koprivnička tiskara, 1985.

SADRŽAJ

MUZEJSKA PREZENTACIJA	1
Franjo Horvatić – Problemi muzejske prezentacije	3
Darko Sačić – O muzejskoj prezentaciji	4
Marina Šimek – Mogućnost prezentacije budućeg stalnog postava arheološkog odjela	5
Marijan Špoljar – Izazovi prezentacije	9
MUZEOLŠKA PITANJA I PROBLEMATIKA	12
Jasna Tomičić – Jubilej Gradskog muzeja Varaždin	13
Goran Jakovljević – O osnivanju Gradskog muzeja u Bjelovaru	16
Vladimir Kalšan – 30 godina Muzeja Međimurja – Čakovec	18
Rastko Pražić – 25 godina rada Muzeja Moslavine u Kutini	20
Marina Šimek – Metode vođenja dijateke arheološkog odjela GMV	23
ARHEOLOGIJA	25
Željko Tomičić – Sumarni osvrt na rezultate arheoloških istraživanja prostora Međimurja u razdoblju od 1972. do 1982. godine (II)	26
Mladen Medar – Arheološko-antropološki nalaz iz okolice Bjelovara	37
Zorko Marković – Nekoliko nalaza iz Vinče u Muzeju grada Koprivnice	38
Božidar Gerić – Probno iskapanje lasinjskog naselja na lokalitetu »Dolina« kod Ždralova	41
Zoran Homen – Prilog proučavanju lasinjskih keramičkih bočica	44
Mladen Medar – Bilješka o nalazu lasinjske kulture u Bjelovaru	47
Zorko Marković – Još o nalazima s Raićevog brega kod Srdinca	49
Josip Vidović – Goričan 1984. (preliminarni izvještaj)	53
Josip Vidović – Sondažno istraživanje skupine tumula kod Donjeg Mihaljevca u Međimurju 1984. godine (preliminarni izvještaj)	55
Željko Tomičić – Skupni nalaz ranosrednjovjekovnog novca 12. i 13. st. iz Čakovca	57
Željko Tomičić – Ranosrednjovjekovno groblje na redove u Juraju u Trnju	59
Željko Tomičić – Gradišće kod Nedelišća – rezultati pokusnih istraživanja	61
Željko Tomičić – Rezultati pokusnih arheoloških istraživanja kraj Dvorišća u Međimurju	63
UMJETNOST	65
Tomislav Đurić – Pavlinski ljetnikovac na Veternici	66
Dragutin Feletar – Inovacije jednog »Prstena«	69
Marijan Špoljar – Tri mlada koprivnička umjetnika	70
ETNOLOGIJA	75
Libuše Kašpar – Etnološka bibliografija novinskih članaka (II)	76

VIJESTI	80
Stjepan Hajduk – Zaštitni radovi na »Fantekovoj hiži«	81
Ljubica Ramušćak – Seminar o folklornom plesu u Međimurju	83
Zorko Marković – Aktivnost Povijesnog društva Koprivnica u 1984. godini	83
Dragutin Feletar – »Podravski zbornik« kao primjer	85
Dragutin Feletar – Monografija koja obavezuje	86
AKCIJE	88

SUMARNI OSVRT NA REZULTATE ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA PROSTORA MEĐIMURJA U RAZDOBLJU OD 1972. DO 1982. GOD. (II)

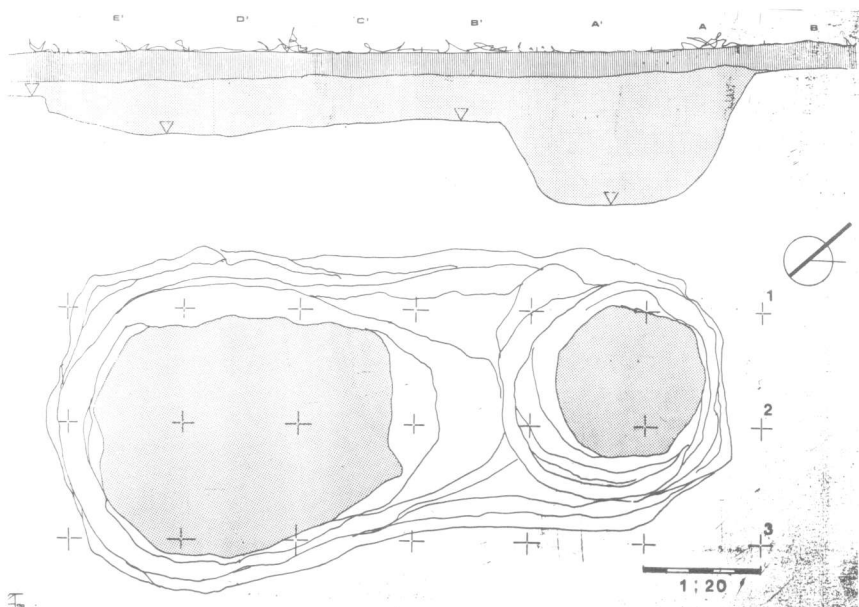
Tijekom 1979. godine arheolozi Muzeja Međimurja – Čakovec istraživali su čak pet arheoloških nalazišta. Krajem lipnja i početkom srpnja nastavljena su sustavna arheološka istraživanja na nakropoli starijeg željeznog doba kod sela Goričana. Rukovodilac istraživanja, dr. Ksenija Vinski – Gasparini, nastavila je uspješnu suradnju s Muzejom Međimurja – Čakovec. Istražena su daljnja tri grobna humka a o rezultatima istraživanja dat je za sada samo kraći godišnji izvještaj¹⁸, dok je cjelokupna pokretna arheološka građa na stručnoj obradi u Arheološkom muzeju u Zagrebu.

Nadalje, zaštitna arheološka iskopavanja provedena su i duž trase Jugoslavenskog naftovoda na dijelu kroz Međimurje. Naime, Muzej Međimurja – Čakovec kao izvršitelj zadatka istraživanja u zahvatu trase zaključio je s Regionalnim zavodom za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu ugovor o vršenju arheološkog nadzora tokom iskopa rova na polaganju naftovodnih cijevi Jugoslavenskog naftovoda u izgradnji. Kako je naručiocu ranije dostavljen izvještaj o nadzoru to na ovom mjestu koristimo priliku da kolege upoznamo s rezultatima istraživanja na dijelu trase kroz Međimurje.

Prigodom rekognosciranja novoiskolčenog dijela buduće trase naftovoda, koji s jugoistočne strane obilazi naselje Goričan, utvrđeno je još 1977. godine postojanje značajnog arheološkog nalazišta na prirodnom blagom brežuljku, koji je uvjetno nazvan kota 143, a nalazi se na sutoku potoka Bereka i lateralnog kanala Jagodnjaka. Lokalitet je od naselja Goričan udaljen oko 3,5 km, a samo oko 300 metara od poznate halšatske nekropole istog imena. Istočnom blagom padinom ovog uzvišenja bila je iskolčena trasa rova budućeg naftovoda a trasiran je i radni pojas širine oko 30 metara. Ovakova situacija diktirala je buduća sondažna istraživanja na najugroženijem dijelu arheološkog nalazišta. U cilju preventivne zaštite provedena su sondažna istraživanja lokaliteta u razdoblju od 23.07. do 08.08.1979. godine¹⁹. Tijekom svega 11 radnih dana arheološka ekipa istražila je površinu od 160 m². Radilo se po sistemu blokova dimenzija 5 × 5 metara. Postupnim skidanjem zemljanih slojeva naišlo se u zapadnom dijelu arheološke zone na obrise zemuničkog objekta pomalo izduljenog ovalnog tlocrta (sl. 7), koji je uvjetno označen kao zemunica »A«. Dužina objekta iznosila je 6, a širina 3 metra, dok je maksimalna dubina objekta bila 1,33 m. U zoni istraživanja naišlo se na dio tlocrta susjednog zemuničkog objekta »B«, koji međutim treba tek istraživati. U objektu »A« ustanovljena je slijedeća stratigrafija:

1. sloj A – humus i subhumus debljine oko 0,20 m,
2. sloj B – pjeskovita zemlja boje kave debljine oko 0,45 m,
3. sloj C – tragovi kompaktne zemlje tamne smeđesive boje debljine od 1 do 2 cm,
4. sloj D – tragovi valutice, gara, kućnog maza i pokretnih arheoloških nalaza, i
5. sloj E – pjeskoviti sterilni stratum.

Navedeni zemunički objekt – nastamba »A« – nalikovao je u svom većem dijelu poluukopanom koritu, koje se pružalo u smjeru sjever – jug, te je u sjevernom dijelu završavao dubokom jamom kružnog tlocrta, koja je u dnu pokazivala tragove glinenog maza. Objekt je sustavno istražen i u njemu su zatečeni, pored tragova kućnog

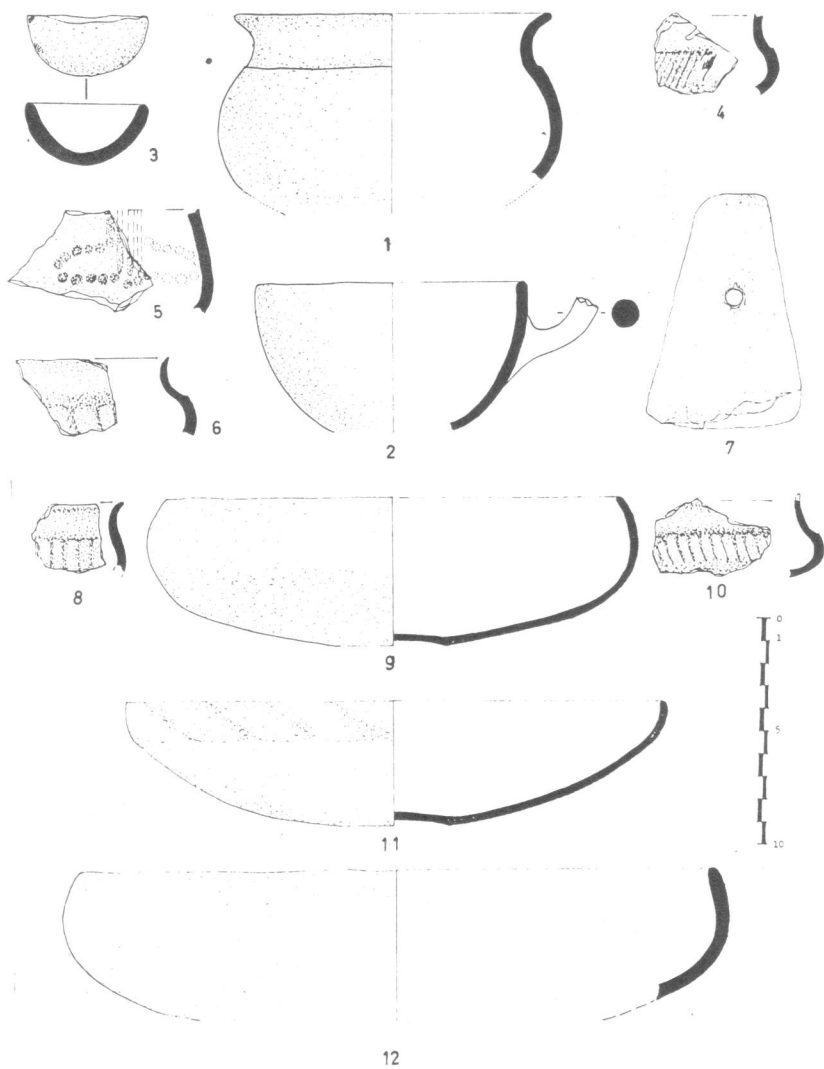

Sl. 7

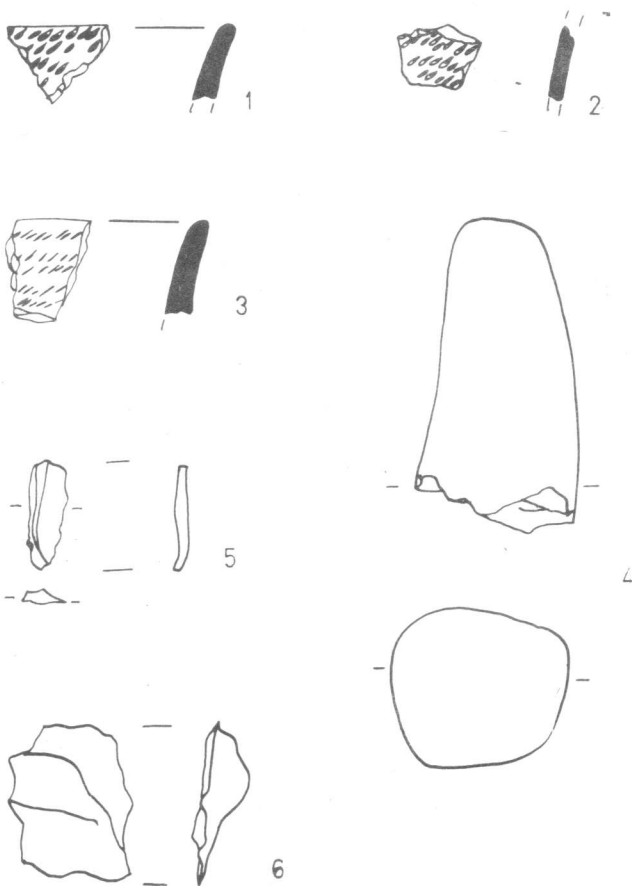
maza, ulomci keramičkih posuda, kameni artefakti, životinjske kosti i kamenje u funkciji ručnog žrvnja. Na ovom mjestu donosimo dio pokretnih nalaza, koji su prikazani na tablama crteža (sl. 8 i 9). Riječ je o fragmentima crno grafitiranih posuda, uglavnom lonaca, šalica i zdjela (sl. 8, 1–6, 8–12), odlično očuvanom glinenom utegu za tkalački stan nalik krnoj piramidi (sl. 8, 7) i ulomcima većih posuda za čuvanje hrane (pithoi), pretežno žitarica. Ove posljednje pokazuju vrlo grubu fakturu i debelih su stijenki.

Među navedenim keramičkim nalazima, koje metodom tipološkog vrednovanja možemo uvrstiti u repertoar starijeg željeznog doba, dakle u tzv. halštatski kulturni krug, lučimo sporadično i one keramičke ulomke, koji se, na osnovi karakterističnog načina ukrašavanja nalik kapljastom ubadanju mogu uvrstiti u krug lasinjske kulture (sl. 9, 1–2). Repertoar nalaza lasinjske kulture čine, pored spomenuta dva ulomka keramike, još i jedan kremeniti nožić i strugalo (sl. 9, 5 i 6), te ulomak polirano-kamenog oruđa, vrlo vjerojatno klina (sl. 9, 4). Konačno, vrlo indikativan je, doduše osamljen, nalaz ulomka glinene posude ukrašene karakterističnim vrpčastim ukrasima izvedenim u horizontalnim nizovima. Riječ je o grlenom rubu lončića, koji pripada krugu tzv. licenske kulture (sl. 9, 3).

U osvrtnu na rezultate arheoloških istraživanja u zahvatu trase Jugoslavenskog naftovoda na odvojkju kroz Međimurje možemo konstatirati da je pravovremenom i dobro organiziranom suradnjom nadležnog Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu i arheologa Muzeja Međimurja – Čakovec zaštitnim arheološkim zahvatom od sigurnog uništenja sačuvan dio prapovijesnog višeslojnog nala-

Sl. 8

Sl. 9

zišta. Premda je dodirnut samo dio nalazišta, očito je riječ o lokalitetu, točnije naselju većeg opsega, koje je raspoređeno na blagoj uzvisini što je čini brežuljak na koti 143 u neposrednoj blizini potoka Bereka. Zaštitnim arheološkim iskopavanjem, kojemu je prethodilo sustavno rekognosciranje duž predviđene trase naftovoda, dobiveni su prvi pokazatelji, koji jasno ukazuju na postojanje višeslojnog prapovijesnog naseobinskog kompleksa. Naime, materijalni dokazi, kako oni nepokretni (tlocrt zemuničkog objekta »A« i dio sličnog »B«), tako i oni pokretni (keramika, kameni arte-

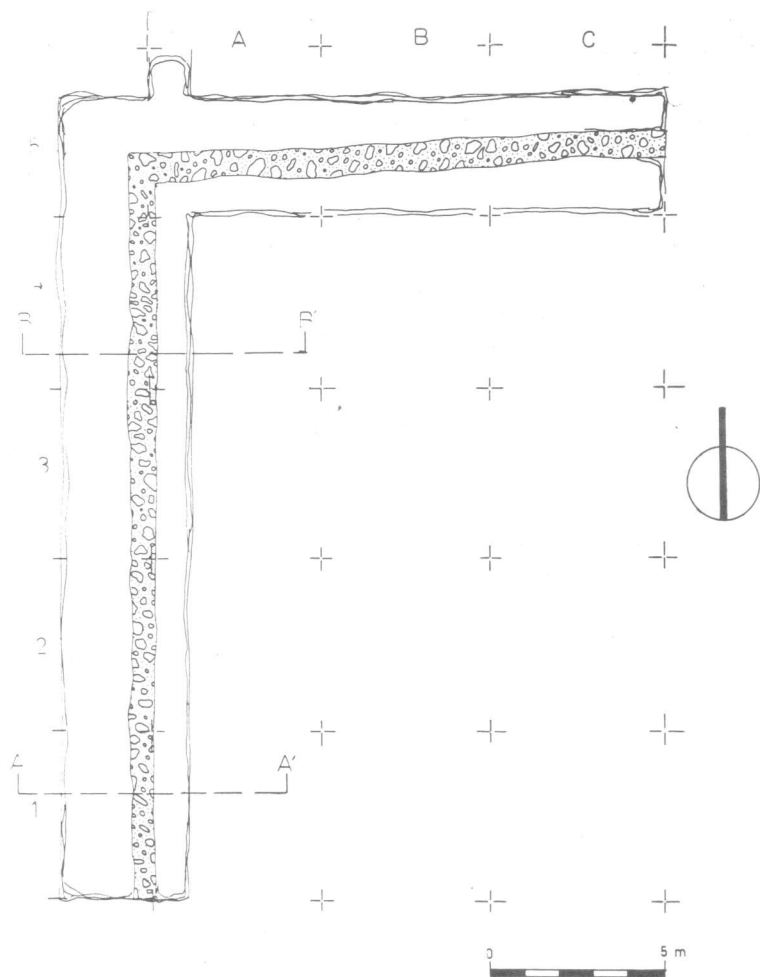
fakti, tragovi kućnog maza, kameni žrvanj i sl.), jasno govore u prilog kontinuiranog života na ovom naselju u prapovijesnom razdoblju. Kontinuitet života može se pratiti od razdoblja kada se na ovom brežuljku zadržavaju poljodjelske populacije nosilaca lasinjske kulture, koja je egzistirala u eneolitu sjeverozapadne Hrvatske. Naselje na koti 143 kraj Goričana nastavaju u određenoj fazi i nosioci licenske kulture. Ova kulturna pojava završnog stupnja eneolita i početka brončanog doba poznata je sa susjednih nalazišta u Vindiji, Velikoj pećini i u novije vrijeme sa lokaliteta Sigetec²⁰. Konačno, spomenuto naselje poslužilo je kao životna osnova i nosiocima kulture starijeg željeznog doba ili točnije nosiocima halštatske kulture tipa Martijanec – Klein Glein. Fizionomiju ove populacije sve bolje upoznajemo na osnovi rezultata novijih istraživanja nalazišta starijeg željeznog doba na području varaždinske Podravine, Međimurja i susjednog Podravlja u SR Sloveniji. Na osnovi dosadašnjih rezultata arheoloških istraživanja na ovom nalazištu možemo konstatirati da su se, uz sagledavanje duhovne komponente nosilaca halštatske kulture (nekropole Goričan i Dvorišće), počele nazirati i sve jasnije crte materijalne kulture istih nosilaca u međuriječju Mure i Drave. Ujedno dobivene su i prve jasne potvrde o prisustvu nosilaca lasinjske i licenske kulture, koje smo na prostoru Međimurja s pravom i očekivali. Tek budući arheološki radovi na ovom lokalitetu dat će neke od odgovora u vezi odnosa i života, što se nameću kao pitanje na ovom višeslojnom naselju.

U vremenu od 13. do 25. 08. 1979. godine arheološka ekipa Muzeja Međimurja – Čakovec u suradnji s OOSSO Prelog organizirala je pokusna arheološka istraživanja na antičkom lokalitetu »Ferenčica« zapadno od Preloga²¹.

Ovaj lokalitet udaljen svega 1,5 km od naselja Prelog u zahvatu je suvremene komunikacije, koja iz Preloga vodi prema Čakovcu. Od sadašnjeg toka rijeke Drave lokalitet je udaljen oko 2 km. Na oranicama s južne strane spomenute ceste, koje se u narodu spominju kao »Ciglišće«, »Varoščina« i »Ferenčica«, kriju se pod tim interesantnim toponimima česti slučajni pokretni nalazi, na koje se nailazilo prigodom poljodjelskih radova ili povremenih rekognosciranja. Ulomci rimske keramike, a još češće imbrices i tegule, kao jasan trag određene građevinske djelatnosti, najčešći su nalazi kojima spomenute lokacije obiluju ali i duguju naziv. Uz to česti su nalazi valutica i kamena lomljenca, također očitog traga od davno uništene arhitekture. Prema podacima prikupljenim tijekom anketiranja stanovništva Preloga, uglavnom vlasnika parcela s češćim nalazima, bilo je ranije nalaza posuda, stakla, žbuke, manjih kvadratnih opeka, metalnih predmeta, te rimskog novca i sl.

Između Preloga i sela Dravski Križ spominju stariji pisci neki kastrum, odnosno kaštel²², a 1963. godine tadašnji muzejski radnici i vrijedni sakupljači starina, direktor Aleksandar Schultheis i preparator Stjepan Leiner u suradnji s arheologom Stjepanom Vukovićem iz Gradskog muzeja u Varaždinu i nastavnikom Osnovne škole u Prelogu Vinkom Mlinarcem poduzimaju na lokalitetu Ferenčica pokusno sondiranje. Pokretni arheološki nalazi otkriveni tijekom ovog pokusnog sondiranja, ukazali su na postojanje prostranog antičkog nalazišta. Na žalost, o ovim istraživanjima znademo tek na osnovi pokretnih nalaza, uglavnom građevnog, materijala, jednog primjerka kasnocarskog rimskog novca, bojne sjekire i sl. Arheološko nalazište kod Ferenčice obišćeno je i 1977. godine za potrebe izrade konzervatorske arheološke dokumentacije Generalnog Prostornog plana Međimurja do 2000. godine, te je uvršteno u srednjoročni plan arheološkog istraživanja. Konačno, 1979. godine organizirano je prvo sustavno i dosta opsežno iskopavanje lokaliteta, pri čemu je istražena arheološka zona površine od 280 m², pravokutnog oblika s pokusnim blokovima dimenzija 5 × 5 metara. U toku istraživanja naišlo se na tlocrtne konture

većeg antičkog objekta (sl. 10). Nađen je po svojoj prilici obodni, dakle vanjski, zid, tj., točnije rečeno, samo očuvani temelji tog zida, koji su pri dnu bili široki 0,80 m. Zid smjera sjever – jug pratio se u ukupnoj dužini od čak 46 m, a zid smjera istok – zapad praćen je do dužine od 22 m. U oba slučaja nije utvrđen njihov završetak ali niti postojanje bilo kakvih zidova, koji bi se na njih naslanjali (sl. 11 i sl. 12). Tijekom vrlo detaljno vođenih iskopavanja nije se naišlo niti na jedan pokretni nalaz osim ogromnog mnoštva ulomaka rimskih krovnih opeka, seskvipedalnih tegula i imbr-

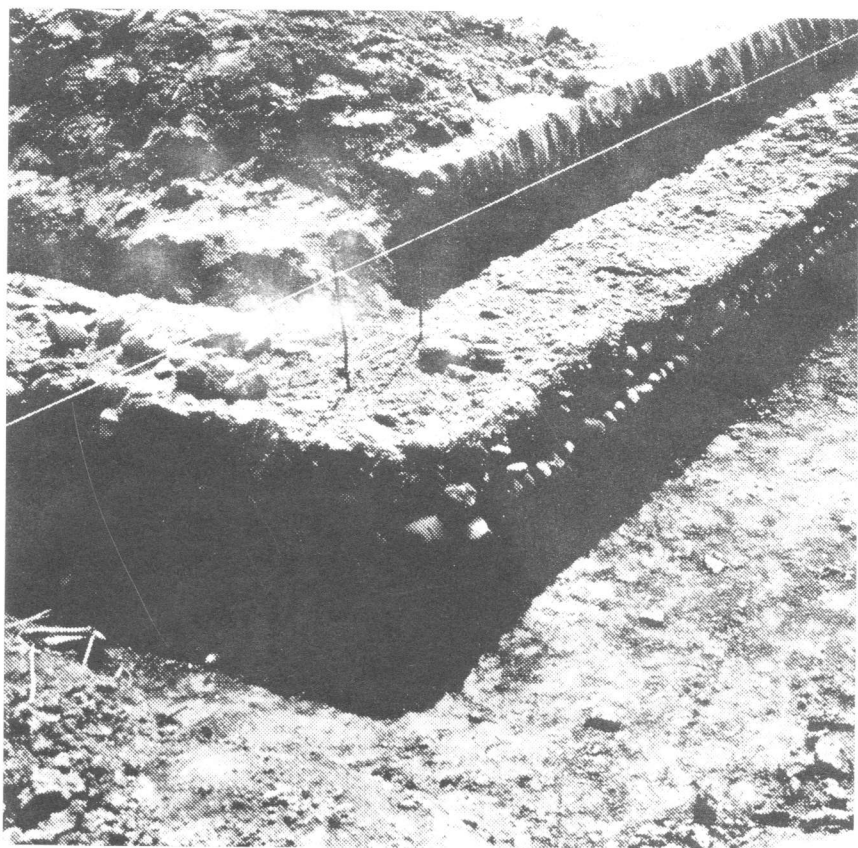

Sl. 10

Sl. 11 (Foto: B. Šimek)

cea. Ujedno se naišlo ponegdje na valutice, od kojih je i inače građena zatečena arhitektura. Zahvaljujući otkrivenim dijelovima tlocrta, a u pomanjkanju prateće pokretne arheološke građe, kod današnjeg stanja istraživanja možemo konstatirati samo postojanje većeg, čini se, gospodarskog, objekta kao dijela šireg ruralnog kompleksa, kojemu se konture naziru u okolnom prostoru na brojnim oranicama i livadama na južnoj i na istočnoj granici lokaliteta Ferenciča. Na osnovi još uvijek malobrojnih argumenata teško je donositi određenije zaključke, ali stoji činjenica da je utvrđeno postojanje većeg, antičkog lokaliteta, možda kompleksa ruralnih vila (villa rustica), nastalog zbog povoljnih mikrotopografskih uvjeta blizine rijeke Drave i agrarnog zaleđa. Riječne valutice ugrađene u temelje arhitekture, poslužile su, uz rimsku opeku i okolno drvo, kao prvorazredni građevni materijal, koji je generacijama ralo pluga izbacivalo na površinu. U svjetlosti brojnih nalaza rimskih opeka na pojedinim parcelama, jasniji nam je i toponim »Ciglišće«, koji je pomogao otkrivanju velikog antičkog nalazišta kod Preloga.

Sl. 12 (Foto: B. Šimek)

Arheološku sezonu 1979. godine zaključili su arheolozi Muzeja Međimurja zaštitnim iskopavanjem grobnih humaka na antičkom lokalitetu kod sela Trnovčaka u gornjem brežuljkastom dijelu Međimurja u vremenu od 6. do 12.09. Iskopavanje tumula na ovom značajnom antičkom lokalitetu nastavljeno je 1980. i 1981. godine i o tim istraživanjima dati su ranije sumarni podaci²³. Naime, rezultati istraživanja ove nekropole dali su prve podatke o duhovnoj kulturi stanovništva međuriječja Mure i Drave u antičkom razdoblju, što svakako, uz rezultate istraživanja naseobinskih kompleksa u kojima su registrirani elementi materijalne kulture, doprinosi nešto potpunijem sagledavanju razdoblja antike na ovom prostoru. Prigodom dosadašnjih istraživanja lokaliteta Trnovčak istraženo je ukupno 10 grobnih humaka ranocarskog perioda rimske dominacije u našim krajevima koji se metodom tipološkog vrednovanja mogu uvrstiti u tzv. norično-panonski kulturni krug (sl. 13). U neposrednoj blizini skupine tumula kod sela Trnovčak obavljeno je i sondiranje rimske

Sl. 13 (Foto: B. Šimek)

ceste koja je iz rimske kolonije Poetovio (Ptuj), preko Središća ob Dravi (ant. Curta), vodila potočnom dolinom na sjever preko Trnovčaka za Martin na Muri, dakle rimski municipij Halikanum.

U trajanju od 12 radnih dana tijekom mjeseca rujna obavljena su pokusna arheološka iskopavanja većega grobnog humka (broj IV) na lokalitetu Dvorišće, gdje je već ranije (1878.) istražen jedan halštatski tumul. O ponovljenim istraživanjima na nekropoli kod sela Dvorišća dat je kraći izvještaj²⁴, dok se materijal nalazi u fazi obrade.

Ovaj sumarni osvrt prvog desetljeća sustavnog arheološkog istraživanja na području međuriječja Mure i Drave možemo zaključiti konstatacijom da su i u toku 1982. godine obavljena uspješna iskopavanja na poznatoj halštatskoj nakropoli kod Goričana.

Rezimirajući dosadašnje rezultate arheoloških istraživanja područja Međimurja valja istaći, da je u proteklom deceniju, od 1972. do 1982. godine, obilaskom terena utvrđeno prisustvo 46 prapovijesnih, 25 antičkih i 9 ranosrednjovjekovnih nalazišta. Na ukupno 7 nalazišta obavljena su pokusna, zaštitna i djelomično sustavna arheološka iskopavanja²⁵. Ukupno je u proteklom razdoblju bilo čak 18 arheoloških kampa. Brojni nalazi materijalne i duhovne kulture upotpunili su ne samo prostor vitrina, već su u znatnoj mjeri stvorili jasniju sliku o kulturnoj slojevitosti međuriječja Mure i Drave. U minulom razdoblju arheološki odjel Muzeja Međimurja – Čakovec je oformljen, kadrovski popunjen, a ujedno su izvršene i određene interne podjele, obzirom na opsežnost arheološke građe. Kako prapovijesna, tako i antička i ranosrednjovjekovna zbirka arheološkog odjela konstantno se dopunjavala, ne samo materijalom s organiziranog istraživanja, već i vrlo vrijednim slučajnim pokretnim nalazima, koji su odjelu poklonjeni ili su otkupljeni u cilju dopune fundusa. Tako su razumijevanjem pojedinaca ili kao rezultat sretnih okolnosti u odjel dospjeli vrijedni eksponati iz neolitskog razdoblja (kamena oruđa), brončanog doba (oružje i oruđe), latskog razdoblja (grobnji priloz keramike), rimskog vremena (oružje, statueta Herkula, novac), te ranosrednjovjekovnog razdoblja (mač i stremen).

Činjenica da je sve više arheoloških nalaza koji su rezultat planskog i osmišljenog rada arheologa, a manje onih slučajnog karaktera, jasna je potvrda organiziranog rada na polju arheološke znanosti u Međimurju u proteklom deceniju, koji možemo s pravom nazvati i pionirskim razdobljem.

Bilješke:

18. D. Balen–Letunić, Istraživanja tumula u Goričanu kod Čakovca 1979. godine, Muzejski vjesnik 3, Koprivnica 1980, str. 49 – 50.

19. Arheološku ekipu Muzeja Međimurja – Čakovec činili su: Ž. Tomičić, arheolog, kao rukovodilac istraživanja, J. Vidović, arheolog, suradnik i B. Šimek, fotograf-preparator. Ujedno je angažirano i 6 radnika za teže fizičke poslove.

20. M. Šimek, Licenska keramika u Gradskom muzeju Varaždin, Godišnjak Gradskog muzeja Varaždin, broj 5, Varaždin 1975. str. 13 – 24.

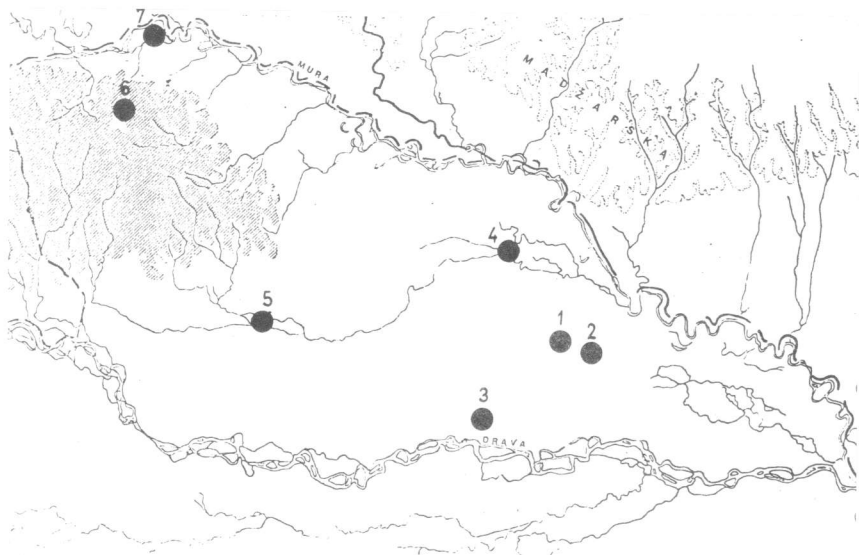
21. Arheološku ekipu Muzeja Međimurja – Čakovec činili su: 20 omladinaca OOSSO Prelog, rukovodilac istraživanja Ž. Tomičić, arheolog-antičar, J. Vidović, arheolog-prehistoričar, kao stručni suradnik, V. Kalšan povjesničar, kao koordinator s omladinom, te B. Šimek, fotograf-preparator. Određeno vrijeme sudjelovao je u ekipi kao gost D. Puttar, preparator Gradskog muzeja u Varaždinu. Arhitektonske snimke crtao je B. Živković, ing. arh. iz Građevnog kombinata »Međimurje« OOOUR Projektni biro u Čakovcu.

22. M. Géza, Perlak törtenete, Zalavármegyey évkönyv a Milleniumra, Nagykaniza 1896, str. 153 i d.; A. Graf, Übersicht der antiken Geographie von Pannonien, Diss. Pannonicae, Ser. I. F.5., Budapest 1936, str. 138.

23. Ž. Tomičić, Arheološka istraživanja antičke nekropole kod sela Trnovčaka u Međimurju, Muzejski vjesnik 5, Varaždin 1982, str. 41 – 47.

24. Vidi bilješku broj 16.

25. Na priloženoj zemljopisnoj karti Međimurja (sl. 14) označeni su lokaliteti na kojima su obavljena u proteklom desetljeću arheološka istraživanja.

Sl. 14

Sl. 7. Goričan, kota 143, 1979. godine – presjek i tlocrt zemuničkog objekta »A« (mjerilo: 1:20). Crtao: Ž. Tomičić.

Sl. 8. Goričan, naselje na koti 143, 1979. godine – keramika starijeg željeznog doba iz zemuničkog objekta »A« (mjerilo: 1:1). Crtao: Ž. Tomičić.

Sl. 9. Goričan, naselje na koti 143, 1979. godine – keramika i kameni artefakti eneolitskog razdoblja (mjerilo 1:1). Crtao: Ž. Tomičić.

Sl. 10. Ferenčica kod Preloga, 1979. godine – antički ruralni objekt. Crtao: B. Živković.

Sl. 11. Ferenčica kod Preloga, 1979. godine – pogled na temelje zida antičkog objekta. Snimio: B. Šimek.

Sl. 12. Ferenčica kod Preloga, 1979. godine – pogled na temelje zida antičkog objekta. Snimio: B. Šimek.

Sl. 13. Trnovčak, 1980. godine – pogled na grobne priloge u fazi iskopavanja. Tumul broj 8. Snimio: Ladi-slav Žganec.

Sl. 14. Pregledna karta Međimurja s ucrtanim položajem arheoloških nalazišta na kojima su tijekom proteklog desetljeća obavljena istraživanja.

Brojkom 1 označen je lokalitet Goričan (nekropola), 2 – Goričan, kota 143, 3 – Prelog, Ferenčica, 4 – Dvorišće kod Turčišća, 5 – Čakovec, Stari grad, 6 – Trnovčak i 7 – Martin na Muri.